

Встановлення над дитиною, позбавленою батьківського піклування, опіки або піклування

Позбавлення матері або батька батьківських прав є **крайнім заходом**, який застосовується при наявності достатніх доказів, що підтверджують повне небажання людини здійснювати батьківські права й обов'язки щодо своїх дітей. Як правило, органи опіки та піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді максимально вживають вичерпних заходів для того, щоб зберегти право дитини на перебування в біологічній сім'ї.

Тому в окремих випадках з дотриманням певних умов суд може прийняти рішення про те, щоб забрати дитину в батьків або одного з них, **не позбавляючи їх батьківських прав**.

ВАЖЛИВО

• Це рішення може бути прийнято у випадках, якщо батьки або один з них:

1. Ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини;
2. Жорстоко поведуться з дитиною;
3. Є хронічними алкоголіками або наркоманами;
4. Вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;
5. В інших випадках, якщо залишення дитини у них є небезпечним

Поки не відпадуть причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, і поки суд за заявою батьків не прийме рішення про повернення їм дитини, така дитина передається другому з батьків, бабі, дідові, іншим родичам – за їх бажанням – або органів опіки та піклування.

Тимчасове влаштування дитини

Тимчасове влаштування дитини, що залишилася без батьківського піклування, здійснюють служби у справах дітей та уповноважені відділи Національної поліції за місцем проживання дитини.

Дитина, яка залишилась без батьківського піклування, тимчасово може бути влаштована у:

- притулок для дітей служби у справах дітей;
- центр соціально-психологічної реабілітації дітей;
- соціально-реабілітаційний центр;
- заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

Дитина, яка залишилася без піклування батьків, також може бути тимчасово влаштована в сім'ю родичів. Тимчасове опікунство над онуком, племінником, сестрою або братом може взяти на себе, відповідно, бабуся, дідусь, тітка, дядько, повнолітній брат або сестра такої дитини. І поки буде остаточно вирішуватися питання про вибір форми влаштування дитини, вона може перебувати на правах тимчасового перебування у родичів.

Підставою для такого тимчасового перебування дитини в сім'ї родичів або інших осіб, з якими у неї склалися близькі стосунки, є **наказ служби у справах дітей про тимчасове влаштування дитини**, виданий на підставі документів, перелік яких встановлений законодавством України.

Правовий статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування

Перед тим, як відповідати на питання про те, як стати опікуном дитини з дитбудинку, відзначимо, що в першу чергу дитина повинна набути статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. Законодавством України визначено підстави, за наявності яких дитина може його набути.

Статус дитини-сироти надається дітям, у яких батьки померли або загинули.

Статус дитини, позбавленої батьківського піклування, надається дітям в разі, якщо суд прийме рішення про:

1. Ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини;
2. Жорстоко поведуться з дитиною;
3. Є хронічними алкоголіками або наркоманами;
4. Вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;
5. В інших випадках, якщо залишення дитини у них є небезпечним

Також такий статус надається у випадках, якщо:

- батьки перебувають у розшуку, пов'язаному з ухиленням від сплати аліментів та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження;
- батьки хворіють тривалий час, і це заважає їм виконувати свої батьківські обов'язки, що підтверджується висновком ЛКК;
- батьки невідомі, залишили дитину в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я або відмовилися забрати з цих закладів;
- неможливо з'ясувати причини невиконання батьківських обов'язків батьками дитини в зв'язку з перебуванням їх на тимчасово окупованій території або в районі проведення АТО;
- діти розлучені з сім'єю, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту.

Для цього служба у справах дітей протягом 2 місяців збирає необхідні документи, а саме – свідоцтво про народження дитини та документи, що засвідчують обставини, внаслідок яких дитина залишилась без батьківського піклування, про які сказано вище, та приймає рішення про надання дитині відповідного правового статусу.

Рішення про встановлення опіки, піклування приймається районною, районною у місті Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної в місті ради в **одномісячний термін** після подачі заяви та документів.

Якщо дитина до прийняття рішення про встановлення опіки чи піклування перебувала в інтернаті або дитячому будинку, то служба у справах дітей спільно з адміністрацією такого закладу повинні відрахувати дитину із закладу та передати її опікуну, піклувальнику в **15 – денний термін** після прийняття рішення про встановлення опіки, піклування.

ВАЖЛИВО

Особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини. Крім того, одночасно з позбавленням батьківських прав суд може вирішити питання про стягнення аліментів на дитину з боку такого батька (матері).

Виплати опікунам 2020 р.

На дітей над якими встановлено опіку чи піклування, призначається державна допомога **в розмірі двох прожиткових мінімумів** для дитини відповідного віку.

Розмір прожиткового мінімуму можна подивитися в законі України про державний бюджет України на відповідний рік.

Якщо на дитину виплачуються призначені їй пенсія, аліменти, стипендія, державна допомога, тоді розмір допомоги на цю дитину визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами для дитини відповідного віку та розміром призначених дитині інших виплат.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, **призначається на 12 місяців** і продовжується на підставі заяви та довідок про місячні розміри пенсії, аліментів, стипендії, державної допомоги, які отримує опікун або піклувальник дитини.

Державна допомога призначається органами соціального захисту населення за місцем проживання опікуна чи піклувальника або дитини та виплачується щомісяця включно до моменту досягнення дитиною повноліття.

За **безкоштовною правовою допомогою** ви можете звернутися після скасування карантинних заходів до Громадської організації «**Правова єдність**» за адресою: м. Біла Церква, вул. Леваневського, 55 (приміщення бібліотеки № 8) або дистанційно за телефонами **+380996040650** та **+380683329421**, на електронну пошту pravoadopomogabc@gmail.com та онлайн за доступом: ldn.org.ua/section/legal-help



Звертаємо увагу, що цей буклет носить рекомендаційний характер, і вирішення окремих ситуацій потребує консультації зі спеціалістом.

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у межах проєкту «Створення безпечного та правоспроможного середовища у громадах Київщини» і не обов'язкового збігається з позицією Міжнародного фонду «Відродження».